

Ամեն օր կհրատարակի, — Հատը առ այժմ 20 փարայ է: — Մայրաքաղաքին մէջ բաժանորդ ըլլալ ուղղը՝ 40 զրէ. պիտի վճարէ 100 թուոց համար. իսկ դաւառաց մէջ՝ 45 զրէ. դարձեալ 100 թուոց համար, թղթատարութեան ծախքէ ազատ ըլլալով: — Ծանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամի համար: — Լրագրիս վերաբերեալ նամակ և ուրիշ որևէ գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէնն ի Կոստանդնուպոլիս Մահմաւ փաշա Գաշըգճի խան վերի յարկը թիւ 9:

## ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

### ՆԵՐՔԻՆ

Կրետէէն եկած վերջին տեղեկութեանց նայելով, ապստամբութեան մնացորդին մէջ հիւանդութիւն մը ճարակել սկսեր է, և շատերը կառավարութեան ղեկութեան կէիմէն եղեր:

— Յունաստանի ազգային ժողովոյն մէջ առաջարկութիւն եղեր է որ հելլենական կառավարութիւնը աւելի աղքատ կերպով միջամտութիւն ընէ Կրետէի խնդրոյն. սակայն՝ պաշտօնէից կողմանէ պատասխան տրուեր է թէ՛ կառավարութեան արդի վիճակը և դանձային նեղութիւնը անհնար կընեն այսպիսի առաջարկութեան մը գործադրութիւնը, և թէ՛ այսպէս վտանգի մէջ գրուած կըլայ Յունաստան:

— Գարատաղի իշխանութեան կողմէն մէկ քանի պաշտօնակալք մայրաքաղաքը ղրկուած են, սահմանի կարգադրութեան վերաբերեալ խնդիրներ կայսերական կառավարութեան մատուցանելու համար:

— Վախորդ ամառն վերջերը Միտիլէի մէջ հրդեհ պատահելով, 12 ի չափ տուն այրեր են՝ որք բրիտանից կլերաբերին եղեր:

Յիշեալ կղզւոյն մէջ տակաւին երբեմն զետնաշարժի ցնցումներ կըլան եղեր, բայց բարեբաղդաբար առանց վնասու:

— Իզմիրի մէջ քաղաքապետական խորհուրդ մը (միւնիսիբալեթէ) պիտի հաստատուի եղեր:

— Իւսկիւտարի շուկային մէջ տաճիկ ընթերցարան մը բացուեր է մօտերս, ուր լրագիրք ու կարեւոր գրեանք կդտնուին եղեր:

Տաճկաց մէջ ընթերցարանաց աւելնալը անտարակոյս մեծ օգուտ պիտի բերէ անոնց ուսումնական զարգացման համար:

— Վիեննայի լրագրաց գրածին նայելով, Սերպի իշխանը կուզէ եղեր երեսփոխանաց ժողովը բոլորովին ջնջել և արդի սահմանադրական կառավարութեան եղանակը միապետականի վերածել: Կիարծուի թէ այս պատճառաւ է որ յիշեալ իշխանութեան մէջ յաճախ պաշտօնէից փոփոխութիւններ կըլան և ժողովուրդը շուարման մէջ կդտնուի:

## ԱՐՑԱՔԻՆ

Լոնտոնի մէջ մինչև հիմայ յանուն աղատութեան արգիլուած էր հասարակութիւնէն մէկու մը տուն կոխել և խուզարկութիւններ ընելը: Սակայն հիմայ կըսուի

Թէ կառավարութիւնը միտք ունի այս միջոցի մէջ յիշեալ արդեւքը վերացունելու և կասկածաւոր տունները մտնելով պէտք եղած քննութիւններն ընելու :

— Պէլճիգայի կառավարութիւնը 33 միլիոն 540 000 ֆրանքի փոխառութեան մը պէտք ունենալով, երեք օր պայմանաժամ դրեր է որպէս զի ուզողը ստորագրուի : Սակայն կըսուի թէ երկու աւուր մէջ պէտք եղած ստակին քառապատիկը ստորագրուեր է :

— Իտալիոյ կառավարութիւնը ընդհանուր ներդրութիւն չնորհեր է Վարիպալտիի և բոլոր իւր կուսակցաց : Քարմա նալի է Իտալիոյ այս շնորհն, մինչդեռ միւս կողմանէ կըսուի թէ՛ Վաղղիա կալահանի զՎարիպալտի դատաստանի քաշել :

— Եթէնքի անդղիական ու գաղղիական զենայանքերը ի միասին ծանուցադիր մը տալով Յունաստանի կառավարութեան, յորդորեր են որ Վրետէի խնդրոյն մէջ չմտնէ :

— Ենդղիոյ շատ կողմերը ծառերը սառեր են ցրտոյն սաստկութեան պատճառաւ :

— Մաճարաստանի և Եւստրիոյ զօրքէն խառն բանակ մը պիտի կազմուի եղեր :

— Օրադրոյս 72րդ թիւովն ծանուցած էինք ասեղնաւոր հրացանը հնարողին մահը : Եւրիպարի իրաւամբ կրտսեպարտէ զայն, խորհրդածելով թէ այն մարդուն Եւրոպիոյ քաղաքակրթութեան ու յառաջագիմութեան պատճառած չարքն անթիւ են :

— Եւստրիոյ Թիէկէթօֆ ծովապետը, հետը ունենալով հանգուցեալ Մաքսիմիլիանոս կայսեր մարմինը, մէկ քանի օրէն Թրիէստ կ'մտնէ եղեր : Մեքսիկոյէն մինչև Սկրա — Գրուզ 100 մեքսիկացի ասպետներ դադաղեն ընկերացեր են : Հոն

մայր եկեղեցին տարուելով մատուռի մը մէջ դրուեր և հօգւոյն համար յատուկ պատարագ մատուցուի է :

— Երբէն նշանակած ենք Մաքսիմիանոս կայսեր մատնիչ եղող Լօրէզանուն անձին կողմանէ ինքզինքն արդարացունելու համար յայտարարութիւններ ըրած ըլլալը : Երբ՝ կ'ձանուցուի թէ՛ հանգուցելոյն բանտարկեալ զօրապետները Լօրէզի յայտարարութեանց համար պատասխան մը հրատարակած են, որով անոր ստովիւնները մի առ մի կ'հերքեն և յայտնի կցուցունեն եղեր անոր մատնիչ ըլլալը :

— Մէնսոյի և Քէնսոյի (Իտալիա) մէջ՝ որոնք վաճառաշահ քաղաքներ են, մինչև հիմա մաքրատուն չըլլալով, կառավարութիւնը որոշեր է որ յիշեալ երկու քաղաքաց մէջ մաքրական պաշտօնատուններ շինուին :

— Ենդղիոյ կառավարութեան հպատակ եղող հռոմէական անդղիացիներէն 80 հօդի Հռոմ անցեր են, պապական կառավարութեան մէջ ճրի պաշտօն վարելու համար :

— Իտալիոյ արժեթուղթն 45 ի, և Վաղղիայինը 68 ի իջեր է : Իտալիոյ մէջ Հռոմոյ խնդրոյն համար երեցած հաստատանութեան և Վաղղիոյ կողմանէ դարձեալ 20,000 զօրք Հռոմ ղրկուելու նոր որոշման պատճառներով :

— Իտալիոյ կառավարութեան կողմանէ 22 հօդի բռնուեր ու բանտարկուեր են : Ետնք ուղեւով կառավարութեան արդի եղանակը հասարակապետութեան վերածել, դադարի ընկերութիւն մը կազմեր և պատրաստուիլ սկսեր են իրենց նպատակին հասնելու համար :

— Ենդղիոյ կառավարութիւնը որոշեր է Մալթա զօրաւոր նաւատորմի մը կազմել :

—Իտալիոյ կառավարութիւնը հրաման հաներ է որ 21 տարեկան եղողներէն 50 հազար հօդի զինուորութեան առնուին :

—Հապէշաստանի նաւահանգիստն եղող Լնադէ քաղաքէն գրուածին նայելով, անդղիական զօրքը 5000 հապէշ զօրաց հետ կռուի բռնուէր և վերջապէս հապէշները յաղթուէր են՝ մէկ ժամու մէջ ցիրուցան ըլլալով և բաւական մարդ կորսնցունելով : Իսկ անդղիացիք, տռանց կորուստ մ'ընելու, աւելի յառաջացեր են :

—Լոնտոնի պահպանութեան համար 5000 ոստիկանք ներկայ ժամանակէս մէջ բաւական չհամարուելով, կառավարութիւնը 5000 ի չափ մարդիկ ոստիկան գրեր է արհեստաւորաց կարգէն և ուրիշ ուղղողներէն, որոնք պէտք եղած ատեն ձրի պիտի ծառայեն եղեր, ուրիշ ժամանակ իրենց գործին զբաղելով : Ետնց մէջ բարձրատիճան պաշտօնատարներէ ալ անձինք կ'առնուին եղեր :

## ԱԶԳԱՅԻՆ

Այսեմբ թէ՛ Խառն Ժողովը որոշեր է Սնայ Առաջնորդ գեր Իգնատիոս Աբեպիսիոպոսը իրիւք քննիչ Երիպտոս զորկել, Գահիրէի և Աղեկսանգրիոյ մէջ Ս. Երուսաղիմայ վանական կալուածոց խընդիրը քննելու և տեղեկագրելով օրինակ մը երիպտական իշխանութեան մատուցանելու և օրինակ մ'ալ ազգային Սարչութեան զրկելու պաշտօնով :

—Խառն Ժողովը, կայսերական կառավարութեան ազդարարութեամբ, երկու քահանայ կըրկէ կրիտէ՝ հոն զանուող հայ գործաւորաց հօդեոր հովուութեան համար : Եյս երկու քահանայից 750 աւան զոյ ամասկան պիտի վճարուի արքունի զանձէն :

—Սեծաւ հաճութեամբ կհրատարակեմք Արապկիրէն նոյ. 25 թուով գրուած հետեւեալ ազգային տեղեկութիւնը :

«Բերկրութեամբ օրտի կիւթամ հազորդել Ձեզ՝ երկար ժամանակէ ի վեր Երիպտոս ընտկող արապկիրցի Արապետեան Ս. Պօղոս Էֆէնտիի յիշատակաց արժանի ազդասիրական մէկ գործը, յօրինակ ընդհանրութեան Ազգիս :

«Յիշեալ Էֆէնտիին ազդասիրական գործերն աւելց յառաջ ալ շատ անգամ տեսնուած են մանաւանդ արապկիրցոց վրայ : Արապկիրէն Երիպտոս պանդխտող կարօտեց շատերուն դրամական օգնութիւններով խնամատարութիւն ըրած է :

«Եսկէց քանի մը տարի յառաջ Արապկիրի ուսումնարանին 100 օսմանեան լիբանուիրած ըլլալով՝ որոյ տոկոսիքն տարուէ տարի ուսումնարանին ծախուց կըտրուէր, նոյնն առ այժմ քաղաքիս Շահրօղի թանկն դպրոցին վերածելով, ուսումնարանին համար քաջ հայկաբան վարժապետ մը ճարելու համար տարեկան 50—60 լիբանուիրութիւնը քաղաքիս ազգային Ժողովոյն յայտնած է յատուկ նամակաւ մի :

«Եսկէց զատ, քաղաքիս Ս. Լուսարիէ նորակառոյց եկեղեցւոյն պարտուց վճարման համար 100 օսմանեան լիբանուիրած է :

«Սեծ. Էֆէնտիին այս ազդասիրական խնամքը արդարեւ Արապկիրի բոլոր Հայ հասարակութեան անմոռանալի յիշատակաց արժանի է : Արապկիրի բոլոր երեւելի գերդաստանները պարտաւոր են օրինակ առնել և իրենց ձեռնհասութեան համեմատ օգնել ուսումնական յառաջդիմութեան համար» :

—Խաչէն նոյ. 28 թուով գրուած նամակի մը մէջ կկարդաւք :

«Եյս օրերս ազգային ուսումնասիրաց

ընկերութիւն մը կազմեցինք , որոյ նպատակն պիտի լինի մանաւանդ ազգասիրութեան ողին հասարակութեան մէջ արծարծել , հասարակութիւնս հայերէն խօսակցութեան ընտանեցունել , եւ , որպէս զիսոյն եղանակաւ ուսումն և ընթերցասիրութիւնը տարածուի : Հոս բոլոր ճիգերնիս կրանեցունելք ի խնդիր ազգասիրութեան և ուսումնասիրութեան : 60—70 տուն հայազգի բնակիչ կայ , որոց մեծագոյն մասը կենաց ասպրուստի ներդութեան մէջ տատամնալ են : Տեսնելք վերոյիշեալ ընկերութիւննիս մեզ ո՛ւր պիտի առաջնորդէ՝ :

— Գալժայեան դեր . Խորէն եպիսկոպոսը՝ որոյ Վարիզ գտնուիլն արդէն ծանոցած եմք, պատել ունեցեր է Գաղղիոյ արտաքին գործոց պաշտօնայն Մոսթիէ մարքիզի ներկայութեանը քնդունուելու :

Աճմօրեալ Տիրութեան լրագիրն ,  
 Արթին զերապատուութեան այս ներկա-  
 յացումն ծանուցանելու առթիւ , կհրա-  
 տարակէ թէ Բեզերսպուրիէն փարիզ  
 եկած , և հօն ( ) լիա արշիգքոյն հետ Յու-  
 նաստանի Գէորգ Թադաւորին ամուսնու-  
 թեան հանգիսին ներկայ զտնուած է . և  
 թէ՛ Առստանդնուպօլիս իւր հայրենիքն ու  
 բնակութիւնը չբարձած , Գաղղիոյ մայ-  
 րաքաղաքն անգամ մ'ալ տեսնել ուզեր  
 է . այն մայրաքաղաքը , որ դեռ 10 տա-  
 րիներ յառաջ իւր ուսման ջոջանք լրացու-  
 նելու համար եկած էր :

«Տէր Խորէն՝ Նար—պէյ, կըսէ յիշեալ լրագիրն, Տաճկաստանի հայոց ազգային երեսփոխանական ժողովոյն անդամ է. Սուլթանը Սէճիտիյէ կարգին հրամանատար անուանած, և Ռուսիոյ կայսրը Ս. Ընայի պատուանշանին հրամանատարութեան աստիճանը շնորհած է իրենն»:

Պ. Տիրբան Կ. Բաղդադեան ըիւ-  
նօր մէկ շտեմարան մը բացած է, Պէտը-  
լու Քրնաուլա փողոց Թիւ 24, ուր կըր-  
նան գտնուիլ ամեն տեսակ ըիւնօտեր  
և արմօնիկներ և անոնց վերաբերեալ ամեն  
տեսակ նորահար երաժշտական նօթանիւթ  
և երայիշեալ ապրանքները, ճիշդ գործա-  
րաններէն և հեղինակներէն ուղղակի բե-  
րած և իր բնիկ տունը շտեմարանած բլա-  
րուն համար, ապրանքներուն վրայ ծախք  
չաւելցուցնելով միայն թիւ մը գոմօրօտով  
ծախելուն տարակէջս չկայ :

Տեսնել ու ծախու առնել ուղղորդները  
կհրաւիրուին Պէյօղլու շիտակ՝ ճամլա-  
Տիւղեանց տանը գիմաղը բիանօյի ատրէս-  
ներ կախուած յատկացեալ տեղը և նմա-  
նապէս Պօլսի Դուրի — ( ) օմանի յէյին և  
տեւի դրանք կողմը 24 Թիւ խանութը, ուր  
կրնայ գտնուիլ ամեն տեսակ երաժշտա-  
կան գործիքներ և անոնց վերաբերեալ  
մանր մունր պիտոյքներ :

Գիշերը աժան ու ընտիր տեսակներէն  
ըլլալով, անտօրակոյս շատ դժ պիտի ը-  
լան ծախսւ առնողները:

ՀՈԳԱԲԱՐԶՈՒԹԻՒՆՔ

Ինչէ՛կէր Արրահամ աղա Մատթէոսեան :  
կէ՛նի Մարտիրոս աղա Ս. Ազմանեան :  
Ինչէ՛նի Պետրոս աղա Յ. Դրփորեան :  
Առաջաւոր Արրահամ աղա Սարգսփ :  
Մեծնոր Գեղե՛կապետ Մ. Միքայէլ աղա Հ. Իւթիւն :

Իշխեր Ղուկաս աղա Պալմադարեան :  
 Տբաղիւն խաչատուր աղա Էլմասեան :  
 Սեբեան խաչատուր աղա Սալեան :  
 Սեբեպետ Վարդան աղա Տ. Լըզորեան :  
 Երչիկեան Կիրակոս աղա Գաղանճեան :  
 Հարգելի Նիկողոս աղա Տ. Մարգարեան :  
 Արալիք Մ. Մարտիրոս աղա Թեփքէլիեան :  
 Թոփնի Գեորգ աղա Սէֆերեան :  
 Արսւն Մինաս աղա Մկրտիչեան ժամագործ :  
 Երբի Մեկեանդր աղա Տ. Ներսիսեանց :  
 Բւի Մելքոն աղա Հանթէմբեան :  
 Վան Յովհաննէս աղա Յովակիմեան :  
 Եֆէպտա  
 Էնիլլիքի Տ. Պօղոս քահանայ :  
 Կէրիքի և Ղարաի Տ. Պօղոս քահ. Մկրտիչեան :  
 Էււ Պ. Խ. Գարիգաշեան :  
 Պօլսեան Յարութիւն աղա Յակոբեան :  
 Ռոման Դաւիթ աղա Պապասան :

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ  
Հ. Ս. ԱԼԵՃԱՃԵԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ  
ՏԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ե. Ե. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ